

جزوه کامل ۴۱ سوال درس دفاع مقدس (فرمت کاملاً بالت‌پوینت و امتحانی)

بخش اول: ۱۰ سوال ابتدایی

۱. مناطق سه‌گانه تجاوز زمینی رژیم بعث عراق به ایران:

- منطقه شمال غرب:
 - استان آذربایجان غربی
 - استان کردستان
- منطقه میانی:
 - استان‌های کرمانشاه و ایلام
 - از باوئسی (شمال شرقی قصر شیرین) تا چنگوله (شرق مهران)
 - نفت‌شهر و سومار
 - سرپل ذهاب و گیلان‌غرب
- منطقه جنوب غربی:
 - استان خوزستان
 - از چنگوله تا فاو و اروندرود
 - خرمشهر و جزیره آبادان
 - سواحل شمال غربی خلیج فارس، بندر امام خمینی و بندر ماهشهر

۲. تدابیر امام خمینی (ره) در توسعه تشکیلات نظامی در شروع جنگ:

- تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۱۳۵۸/۲/۲):
 - پاسداری و صیانت از انقلاب اسلامی
 - ایجاد امنیت عمومی و داخلی
 - حفظ دستاوردهای نظام
- تشکیل بسیج مردمی و ارتش ۲۰ میلیونی (۱۳۵۸/۹/۵):
 - تقویت هرچه بیشتر توان رزمی نیروهای مسلح
 - فراخوان عمومی آحاد ملت برای صیانت از کشور

○ محول کردن جذب، آموزش، سازماندهی و به کارگیری بسیج به سپاه پاسداران

۳. علل ناکامی ارتش بعث عراق در تهاجم اولیه به ایران:

- عملیات های هوایی نیروی هوایی و هوانیروز در پشتیبانی از نیروی زمینی و توقف پیشروی دشمن
- مهارت نیروهای سپاه در به کارگیری گسترده توپخانه و هدایت و کنترل هماهنگ آتش با ارتش در مناطق بدون پوشش دشمن

۴. مراحل سه گانه اقدامات تروریستی منافقین در شهرها:

- مرحله اول: متلاشی کردن دستگاه رهبری و ترور شخصیت های طراز اول نظام
- مرحله دوم: انهدام ماشین سرکوب نظام با ترورهای کور و هدف قرار دادن مردم عادی
- مرحله سوم: تلاش برای شورش و قیام عمومی بر اثر ناامیدی و آشفتگی مردم از کارآمدی حاکمیت

۵. خصوصیات و شیوه فرماندهی بنی صدر در دوران جنگ:

- ناآشنایی با اصول، تاکتیک ها و راهبردهای نظامی
- بی توجهی به توسعه و تسلیح نیروهای مردمی و داوطلبان بسیجی
- سوءظن شدید به سپاه به دلیل تبعیت محض از ولایت فقیه و هراس از قدرت گیری آن
- اصرار بر تئوری های غلط نظامی نظیر «دادن زمین برای گرفتن زمان» و عقب نشینی تا زاگرس
- اتکای صرف بر روش های جنگ کلاسیک توسط ارتش و هدر دادن بخشی از ادوات ارتش

۶. دو عملیات ویژه آزادسازی مناطق اشغالی (رمز و دستاوردها):

- عملیات ثامن الائمه:
- رمز: نصر من الله و فتح قریب
- دستاورد ۱: شکست کامل حصر ۳۴۹ روزه شهر آبادان
- دستاورد ۲: آزادسازی و بازپس گیری بیش از ۱۵۰ کیلومتر مربع از خاک ایران
- عملیات فتح المبین:
- رمز: یا زهرا (س)
- دستاورد ۱: انهدام وسیع قوای ارتش عراق و به غنیمت گرفتن مقادیر بسیار زیاد تجهیزات
- دستاورد ۲: آزادسازی تأسیسات استراتژیک منطقه شامل سایت راداری و چاه های نفتی ابوغریب

۷. تغییرات فرماندهی بعد از عزل بنی‌صدر:

- تفویض اختیارات فرماندهی کل نیروهای مسلح در ستاد مشترک ارتش به امیر سرلشکر شهید ولی‌الله فلاحی

- تعویض و نوسازی کادر فرماندهی پایگاه‌ها و مسئولان ستاد نیروی هوایی در ۱۶/۵/۱۳۶۰
- انتصاب شهید علی صیاد شیرازی به سمت فرماندهی قرارگاه غرب نیروی زمینی ارتش در ۱۲/۵/۱۳۶۰

۸. دلایل چهارگانه ادامه جنگ پس از آزادسازی خرمشهر:

- تداوم حضور و استقرار ارتش بعث در بخش‌هایی از خاک و نوار مرزی ایران
- امتناع رسمی رژیم بعث عراق از پذیرش مجدد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر
- عدم ارائه پیشنهاد صلح عادلانه و الزام‌آور از سوی مراجع بین‌المللی یا عراق
- غیرقابل اعتماد بودن تعهدات صدام و احتمال حمله مجدد به دلیل حفظ ساختار ارتش متجاوز

۹. دو عملیات برون مرزی در خاک عراق (رمز و دستاوردها):

- عملیات والفجر ۸:
 - رمز: یا فاطمه الزهرا (س)
 - دستاورد ۱: تصرف شهر ساحلی فاو و تأسیسات بندری استراتژیک آن
 - دستاورد ۲: تسلط بر اروندرود و ایجاد امنیت تردد کشتی‌ها به بندر امام خمینی
 - دستاورد ۳: انهدام گسترده توان زرهی و انسانی دشمن
 - دستاورد مهندسی: طراحی و احداث پل عظیم بعثت روی اروندرود
- عملیات کربلای ۵:
 - رمز: یا فاطمه الزهرا (س)
 - دستاورد ۱: تصرف بیش از ۱۵۰ کیلومتر مربع از خاک شلمچه عراق
 - دستاورد ۲: تصرف پاسگاه‌های مرزی بویان، شلمچه، کوت سواری و خین
 - دستاورد ۳: اسارت حدود ۲۶۵۵ نفر از قوای متجاوز عراقی
 - دستاورد ۴: وادار شدن ارتش عراق به آتش‌بس پس از ۴۵ روز نبرد پیاپی

۱۰. اقدامات و شاهکارهای مهندسی در عملیات والفجر ۸:

- احداث ۴۷۳ کیلومتر جاده نوساز در شرایط سخت باتلاقی منطقه اروند
- تعمیر و آسفالت ۱۱۰ کیلومتر از جاده‌های مواصلاتی موجود با ۴۰۰ کمپرسی و لودر
- احداث پل راهبردی بعثت (طول: ۶۰۰ متر، عرض: ۱۲ متر، عمق: ۸ متر) روی رودخانه خروشان اروند
- احداث بیمارستان‌های صحرایی مجهز در خطوط نبرد
- ساخت استحکامات و سنگرهای ضد هوایی و مواضع توپخانه سنگین
- احداث سکوهای ویژه موشک‌های پدافند هوایی
- طراحی و استقرار پدهای اختصاصی نشست و برخاست بالگردها
- ساخت ایستگاه‌های مدرن رفع آلودگی ناشی از حملات شیمیایی

بخش دوم: ۳۱ سوال تکمیلی

(۱). اهداف جنگ‌ها در ادبیات نظامی:

- تصرف سرزمین و کشورگشایی
- تحمیل اراده سیاسی یا ممانعت از تحمیل اراده دیگران
- قدرت‌طلبی و جاه‌طلبی رهبران حکومت‌ها
- دفاع مشروع از خاک، استقلال و ناموس
- تحقق یا نقض حقوق بین‌الملل
- دستیابی به منابع انرژی، ذخایر و ثروت‌های طبیعی
- تحمیل عقیده و ایدئولوژی
- احیای ارزش‌های دینی و مذهبی

(۲). ۱۲. اصول تعیین‌کننده پیروزی یا شکست در جنگ:

- ایمان قلبی به جهاد فی سبیل الله
- اطاعت محض از فرماندهی
- مردمی بودن نبرد و اتکا به توده‌های ملت
- پایبندی به اخلاق اسلامی در حین جنگ

- وحدت و هم‌افزایی ارتش، سپاه و نیروهای داوطلب
- آرمانی و اعتقادی بودن ماهیت مبارزه
- نگاه ابزاری به ادوات و تسلیحات نظامی
- اصل صلاحیت انسانی (اسلحه در دست فرد صالح)
- نفی سلاح‌های اتمی و تکیه بر ابزارهای متعارف دفاعی
- نفی هرگونه وابستگی یا تسلیم در برابر قدرت‌های غیرالهی

(۳) ۱۳. (اصول جنگ (نظامی و لیدری):

- اصول ۹ گانه نیروهای مسلح:
 - هدف
 - آفند
 - مانور
 - وحدت فرماندهی
 - تأمین
 - تمرکز قوا
 - صرفه‌جویی در قوا
 - سادگی طرح‌ها
 - غافلگیری
- اصول لیدر / رهبری:
 - ایمان به هدف مقدس الهی
 - محوریت نقش انسان مؤمن
 - ولایت‌پذیری و انضباط مکتبی
 - نگرش تکلیفی به وظایف
 - پیوند عمیق باور، اراده و اقدام عملی

(۴) ۱۴. (ریشه‌های بروز جنگ:

- علل تاریخی

- علل جغرافیایی

- علل سیاسی

- علل اقتصادی

- علل اجتماعی و فرهنگی

(۵) ۱۵. (مصادیق و زمینه‌سازهای آغاز جنگ‌ها:

- اختلافات و مناقشات ارضی و مرزی

- بحران‌های حاد داخلی یا منطقه‌ای

- مسابقات جنون‌آمیز تسلیحاتی

- تضادهای ریشه‌ای عقیدتی و مکتبی

- مسدودسازی یا کنترل انحصاری آبراه‌های استراتژیک

- چشم‌داشت به ثروت بستر اقیانوس‌ها و دریاها

- تصمیم یک‌جانبه حاکمان توسعه‌طلب

- توطئه‌های امنیتی و نفوذ از طریق سفارتخانه‌ها

- تحریکات تجزیه‌طلبانه و خرابکارانه داخلی

- تلاش برای دستیابی به بازارهای مصرف و مواد اولیه

(۶) ۱۶. (دو چهره جنگ از دیدگاه اسلام:

- چهره زشت جنگ:

- تهاجم، تجاوز و سلطه‌جویی

- غارت ثروت‌ها و پایمال کردن کرامت انسانی

- فتنه‌انگیزی و تحمیل زور

- چهره زیبای جنگ (جهاد):

- دفع تجاوز و رفع فتنه متجاوزان

- دفاع از عقیده، شرافت، استقلال و آزادی

○ پاسداری از حاکمیت دین خدا و حمایت از مظلومان

(۷) ۱۷. (اهداف چهارگانه جهاد دفاعی):

- حفظ کیان و بقای اصل نظام و کشور اسلامی
- دفع تهاجم و بیرون راندن اشغالگران
- ایجاد و تثبیت امنیت عمومی جامعه
- مبارزه با ظلمت، انحراف و گمراهی

(۸) ۱۸. (احکام و شرایط جهاد دفاعی):

- وجوب کفایی بر تک تک مکلفین در صورت وقوع تهدید علیه تمامیت ارضی
- عدم نیاز به اذن مستقیم حاکم شرع یا مرجع تقلید در دفاع اضطراری
- عدم شرط بودن رضایت یا اجازه والدین در شرایط نیاز جبهه‌ها
- تبدیل شدن به واجب عینی در صورت کمبود رزمنده تا رفع کامل خطر

(۹) ۱۹. (حوزه‌های ژئوپلیتیکی و همسایگان شرق و غرب ایران):

- حوزه‌های ۵ گانه ژئوپلیتیک:
 - حوزه خلیج فارس
 - حوزه دریای عمان و اقیانوس هند
 - حوزه فلات ایران (ایران، پاکستان، افغانستان، کشمیر)
 - حوزه آسیای مرکزی (ایران، ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان، قرقیزستان)
 - حوزه دریای مازندران / خزر (ایران، آذربایجان، روسیه، قزاقستان، ترکمنستان)
- همسایگان غربی: ترکیه و عراق
- همسایگان شرقی: افغانستان و پاکستان

(۱۰) ۲۰. (مشخصات جغرافیایی و جمعیتی ایران):

- مساحت کل: ۱,۸۷۳,۹۵۹ کیلومتر مربع
- جمعیت (سرشماری ۱۳۹۵): ۷۹,۹۲۶,۲۷۰ نفر

(۱۱) ۲۱ (و ۲۴. ویژگی‌های ژئواستراتژیک خلیج فارس و تنگه هرمز:

- دومین گذرگاه آبی بین‌المللی پرتدد و شلوغ در سطح جهان
- گذرگاه عبور روزانه ۴۰٪ نفت دریایی و نزدیک به ۲۵٪ کل تقاضای نفت جهان
- محل استقرار ۶۸٪ منابع کشف‌شده نفت و گاز کره زمین
- مسیر تأمین بیش از ۷۵٪ نفت خام وارداتی کشور صنعتی ژاپن
- دارای ۳۵ جزیره استراتژیک (نظیر خارک، قشم، کیش، تنب بزرگ، تنب کوچک، بوموسی و لارک)

(۱۲) ۲۲. اقلیم و بافت جمعیتی و مذهبی کشور عراق:

- اقلیم جغرافیایی:
 - بخش شمالی: کوهستانی، اقلیم مدیترانه‌ای با زمستان‌های بسیار سرد (دمای زیر ۳۰- درجه)
 - بخش غربی و جنوبی: بیابانی، گرمسیری و بسیار داغ در تابستان
- ترکیب جمعیتی و مذهبی:
 - عرب: ۷۷ تا ۸۰ درصد (اکثریت ۶۰ تا ۶۵ درصدی شیعیان)
 - کرد: حدود ۱۹ درصد
 - سایر اقوام: ترکمن‌ها، آشوری‌ها، ارامنه، مسیحیان و اقلیت ایرانیان مقیم

(۱۳) ۲۳. مزایای راهبردی و رودخانه‌های اصلی عراق:

- مزایای راهبردی:
 - همزمانی بهره‌مندی از ذخایر کلان نفت و دشت‌های حاصلخیز رسوبی
 - ظرفیت صادرات همزمان دو کالای استراتژیک گندم و طلای سیاه (نفت)
 - موقعیت منحصربه‌فرد مذهبی به دلیل وجود عتبات عالیات (نجف، کربلا، کاظمین، سامرا)
- رودخانه‌های مهم:
 - شط العرب (اروند رود)
 - رود فرات
 - رود دجله

(۱۴) ۲۴. پیشینه تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق:

- ریشه در دعاوی مرزی دوران حکومت امپراتوری عثمانی (۱۹۳۱ میلادی)

- تحمیل عهدنامه ناعادلانه ۱۹۳۷ میلادی (۱۳۱۶ خورشیدی) با دخالت مستقیم انگلیس
- امضای پیمان مصالحه‌آمیز ۱۹۷۵ الجزایر و تعیین خط مرزی تالوگ (خط القعر)
- لغو یک‌طرفه پیمان الجزایر توسط صدام پس از پیروزی انقلاب به تحریک واشنگتن

(۱۵) ۲۵. (مفاد عهدنامه تحمیلی سال ۱۳۱۶ مرزی:

- واگذاری حق حاکمیت و دریانوردی در سرتاسر اروندرود به کشور عراق
- مستثنی شدن تنها ۵ کیلومتر در حدفاصل آب‌های مقابل آبادان تا خط تالوگ برای ایران
- اعمال فشار مستقیم بریتانیا برای حفظ منافع استعماری خود در منطقه

(۱۶) ۲۶. (بهانه ظاهری صدام برای لغو قرارداد الجزایر و آغاز تهاجم:

- تحمیلی خواندن معاهده ۱۹۷۵ الجزایر در زمان امضای آن
- ادعای مسخرگی در خصوص رهبری و حفظ انحصاری امنیت خلیج فارس توسط عراق
- اعلام رسمی عدم التزام به قوانین، کنوانسیون‌ها و مقررات بین‌المللی

(۱۷) ۲۷. (اقدامات و رسالت‌های اصلی شورای انقلاب اسلامی:

- مدیریت و مهار پیامدهای واقعه گروگان‌گیری جاسوسان آمریکایی
- برنامه‌ریزی و اجرای همه‌پرسی تاریخی قانون اساسی جمهوری اسلامی
- تمهید مقدمات و برگزاری نخستین دوره‌های انتخابات ریاست جمهوری و مجلس
- بررسی صلاحیت، صدور احکام و اعطای رأی اعتماد به نخست‌وزیر و اعضای کابینه

(۱۸) ۲۸. (موقعیت اجرایی سه چهره سیاسی آغاز انقلاب:

- مهدی بازرگان:
- عضو جبهه ملی و رئیس دولت موقت انقلاب
- استعفای یک‌روزه پس از تسخیر سفارت آمریکا در آبان ۱۳۵۸
- سید ابوالحسن بنی‌صدر:
- نخستین رئیس‌جمهور منتخب (۸/۱۱/۱۳۵۸)
- تنش آفرینی، عدم هماهنگی با ارکان خط امام و تضعیف نهادهای انقلابی
- شهید محمدعلی رجایی:

○ نخست‌وزیر مکتبی منتخب مجلس در تاریخ ۱۳۵۹/۵/۱۸ پس از تنش‌های بنی‌صدر

(۱۹) ۲۹. (دسته‌بندی ۵ جریان سیاسی فعال در آستانه تهاجم:

- نیروهای مذهبی و پیروان خط امام (حزب‌الله)
- جناح لیبرال و متمایل به کرنش در برابر قدرت‌های غربی
- دسته‌جات و احزاب چپ‌گرا با مرام کمونیستی
- جریان‌های التقاطی با تفکرات تلفیقی اسلام و مارکسیسم
- جبهه‌های تجزیه‌طلب و قوم‌گرا (کومله، دموکرات، خلق عرب، خلق مسلمان)

(۲۰) ۳۰. (خصوصیات و اسامی گروه‌های التقاطی:

- تفکر حاکم: آمیزش انحرافی احکام اسلامی با متدولوژی ماتریالیستی و مارکسیستی
- سازمان‌های شاخص:
- سازمان مجاهدین خلق (منافقین)
- گروهک تروریستی فرقان
- سازمان آرمان مستضعفین
- جنبش مسلمانان مبارز
- گروه امت

(۲۱) ۳۱. (پیامدهای اقدامات گروه‌های معاند و احزاب ضدانقلاب:

- ترور مقامات ارشد و یاران نزدیک امام خمینی (ره)
- انجام ترورهای کور شهروندان و نمازگزاران عادی جهت رعب‌افکنی
- تلاش جهت خلع سلاح و انحلال کامل ارتش کلاسیک
- مخالفت و کارشکنی در مسیر پیدایش و تقویت سپاه پاسداران
- برانگیختن شعله‌های واگرایی قومیتی و شورش‌های استانی
- تشکیک در باورهای اعتقادی و القای جدایی دین از اداره سیاسی جامعه

(۲۲) ۳۲. (چالش‌های ساختار اقتصادی ایران هنگام تهاجم ارتش بعث:

- دسیسه بلوک غرب در کاهش شدید قیمت نفت خام در اوپک

- چپاول ذخایر طلا و ارز توسط پهلوی‌ها و مسدود شدن سرمایه‌ها در آمریکا
- تعطیلی و رکود کارخانجات صنعتی و کمبود قطعات یدکی به علت تحریم‌ها
- فرار مدیران فنی وابسته به دربار سابق به خارج از کشور
- خرابکاری‌های تعمیدی منافقین در خطوط توزیع کالا و کارخانه‌ها
- نبود زیرساخت بانکداری و مدل توسعه مستقل غیروابسته به شرق و غرب

(۲۳) ۳۳. (معضلات توان نظامی ایران در سال ۱۳۵۹):

- پراکندگی و تضعیف انضباط پرسنل ارتش با ابلاغیه طرح جابه‌جایی دولت موقت
- کاهش دوران خدمت نظام وظیفه سربازی از ۲۴ ماه به ۱۲ ماه
- لغو قراردادهای خریدهای نظامی و اخراج فوری ۱۲ هزار مستشار فنی خارجی
- درگیر شدن توان بخش عمده‌ای از تیپ‌های ارتش در ناامنی‌های کردستان
- نوپا بودن سپاه، فقدان تجربه در جنگ کلاسیک و نبود هرگونه تانک و توپخانه سنگین

(۲۴) ۳۴. (دلایل حساسیت جهانی آبراه تنگه هرمز):

- شریان حیاتی ترانزیت نفت دریایی با جابه‌جایی ۴۰٪ صادرات شناورها
- وابستگی ۲۵ درصدی کل سبد مصرفی نفت جهان به امنیت تردد آن
- خطر وقوع رکود عمیق در اقتصاد کشورهای غربی و صنعتی در صورت انسداد مسیر

(۲۵) ۳۵. (ساختار عملیاتی و نیروی انسانی سپاه در سال ۱۳۵۹):

- نیروی تازه‌تأسیس با استعداد محدود نزدیک به ۲۵ هزار نفر
- فاقد یگان‌های تخصصی زرهی، هوانیروز، موشکی و ادوات سنگین
- تمرکز مأموریتی بر مبارزه با توطئه‌های تروریستی شهری و تجزیه‌طلبان مرزی
- نبود ساختار و آموزش‌های منظم مربوط به نبرد کلاسیک جبهه‌ای

(۲۶) ۳۶. (تعریف مفهومی و لغوی واژه دفاع):

- لغوی: پس‌زدن، رد کردن، عقب‌راندن و رفع هجوم خصم
- اصطلاحی: مجموعه تدابیر و امکاناتی که جهت دفع تهاجمات سیاسی، نظامی و سرزمینی دشمن به کار بسته می‌شود

(۲۷) ۳۷. (تعریف واژه و ابعاد دفاع مقدس:

- لغوی: دفع هجوم دشمن مبتنی بر مبانی پاک، آسمانی و ارزشمند انسانی
- اصطلاحی: منظومه ایثار، مجاهدت و پایداری ۲۸۹۵ روزه (۸ ساله) نیروهای مسلح و اقشار مردمی در دفع متجاوزان بعثی

(۲۸) ۳۸. (تفاوت‌های بنیادین میان جنگ و دفاع مشروع:

- جنگ: حرکتی تجاوزکارانه، نامشروع، قهرآمیز و سودجویانه در جهت جاه‌طلبی و چپاول
- دفاع مقدس: مقاومتی انسانی، مشروع، عقلانی و برگرفته از وظیفه شرعی در حمایت از جان، تمامیت ارضی، دین و مظلومان

(۲۹) ۳۹. (شاخص‌ها و ویژگی‌های ۵ گانه جنگ:

- برخورد قهرآمیز توأم با ابزار خشونت فیزیکی
- پدیده‌ای با ماهیت گروهی، دسته‌جمعی و سازمان‌یافته
- برخورداری از ساختار تشکیلاتی، انضباطی و لجستیکی معین
- هدفمندی در تأمین منافع و مقاصد ویژه حاکمان
- پیروی یا تخطی از موازین حقوقی و بین‌المللی

(۳۰) ۴۰. (مقاصد راهبردی نبردها:

- اشغال اراضی و تسخیر جغرافیای جدید
- تحمیل منویات سیاسی رهبران سلطه‌جو
- تأمین انحصاری خطوط ترانزیت و معادن استراتژیک
- دفاع در برابر هجوم اجنبی
- تحمیل یا بازتولید مرام و آیین مذهبی

(۳۱) ۴۱. (پیام بنیادین و تفاوت دفاع مقدس با جنگ‌های استکباری:

- جنگ‌های کلاسیک ماهیتی استکباری، چپاولگرانه و نامقدس دارند
- دفاع مقدس ملت ایران حرکتی پاک، الهی، ایثارگرانه و سرمشق گرفته از فرهنگ عاشورا برای پاسداری از شرافت و استقلال وطن بود